

ΑΡΘΡΟ

Επανασχεδιάζοντας τον βιώσιμο καπιταλισμό

Πώς η νομοθεσία και η **παροχή κινήτρων** μπορούν να οδηγήσουν σε ένα νέο μοντέλο

Σχεδόν έξι χρόνια μετά τον βρυσκηθμό της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, τα νηπία πήρε η κρίση αξιών και σε συνέχεια η κρίση της παγκόσμιας ταυτότητας. Το επί χρόνια αστικό μοντέλο ανάπτυξης σε καμία περίπτωση δεν ήταν τέλειο, έχοντας αρκετά αδύναμα σημεία, που δεν άργησαν να εξελιχθούν σε κοινωνικές μορφές έκρηξης. Μάλιστα, το μονοπάτι του καπιταλισμού ήταν προβλέψιμο ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80, ωστόσο λίγοι έδωσαν σημασία.

Αναμφισβήτητα, σήμερα ο καπιταλισμός διανύει μια άκρως ενδιαφέρουσα περίοδο. Πολιτικοί, ακαδημαϊκοί και **think tanks διαλέγονται πυρετωδώς σχετικά με την αξία του καπιταλιστικού συστήματος**, αναζητώντας από τη μια πλευρά τρόπους βελτίωσης και άνθησης και από την άλλη λόγους μη ύπαρξης του άλλοτε κραταιού *laissez-faire*.

Ο πολιτικός διάλογος στο εξωτερικό σχετικά με τον ορθότερο τρόπο επανεκκίνησης αναλώθηκε σε έννοιες όπως ηθικός ή υπεύθυνος καπιταλισμός. Τα **think tanks** έκαναν λόγο για τον συνειδητό καπιταλισμό, καθώς και για τον μακροπρόθεσμο καπιταλισμό.

Σύμφωνα με τον **ειδικό στην αειφορία Jonathon Porritt**, πρόκειται για τον **καπιταλισμό που ενδιαφέρεται περισσότερο για τον κόσμο, εξασφαλίζοντας ένα αειφόρο μέλλον**. Μάλιστα, διέκρινε πέντε τύπους «κεφαλαίου», το φυσικό, το ανθρωπινό, το κοινωνικό, το βιομηχανικό, καθώς και το οικονομικό κεφάλαιο, που πρέπει να συνυπολογιστούν στη δημιουργία αξίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η υπερεκτίμηση του οικονομικού και του βιομηχανικού κεφαλαίου σε συνδυασμό με την υποτίμηση του φυσικού, κοινωνικού και ανθρωπίνου κεφαλαίου επόμενο ήταν να οδηγήσουν στη μεγάλη κρίση και, κατά συνέπεια, στην κρίση εμπιστοσύνης για τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις.

Πώς, όμως, φτάσαμε σε αυτήν την κρίση εμπιστοσύνης; Ένας συνδυασμός παραγόντων είχε ως αποτέλεσμα την κατάρρευση της αξιοπιστίας τόσο των κυβερνήσεων όσο και των εταιρειών. Αυτοί έχουν ως εξής:

► Η σύγχυση σχετικά με την έννοια

Η επανάκτηση της εμπιστοσύνης στις αγορές και στις επιχειρήσεις είναι κομβικής σημασίας και εφικτή μόνο μέσα από τον εξανθρωπισμό τους

του καπιταλισμού.

- Η χαλάρωση της νομοθεσίας.
- Η δύναμη της παγκόσμιας διασύνδεσης και η εύκολη διακίνηση της πληροφορίας.
- Η αύξηση του πληθυσμού με απαιτήσεις για βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Η αύξηση των μη βιώσιμων αναγκών και προσδοκιών.
- Η απουσία σεβασμού-εμπιστοσύνης στις Αρχές.
- Η απουσία ηθικών ερεισμάτων που καθοδηγούν τη ζωή μας.

Καπιταλισμός 2.0

Ο **καπιταλισμός μοιάζει με την ανθρώπινη συμπεριφορά**, με τις αγορές να αντικατοπτρίζουν σε έναν βαθμό τις ανθρώπινες σχέσεις, αν και κάποιες πιυχές του είναι πέρα από την ανθρώπινη φύση.

Η **επανάκτηση της εμπιστοσύνης στις αγορές** και στις επιχειρήσεις

Οι **εταιρείες σε συνδυασμό με την κυβέρνηση μπορούν να δημιουργήσουν ικανές συνθήκες για διάλογο με τους επενδυτές για την προώθηση των μακροπρόθεσμων σκοπών και αξιών**.

είναι κομβικής σημασίας και **εφικτή μόνο μέσα από τον εξανθρωπισμό τους**. Οι επιχειρήσεις πρέπει να απομακρυνθούν από το περιορισμένο και «ξύλινο» concept των συμβολαίων και των συναλλαγών και να επικεντρωθούν στον άνθρωπο, οι ανάγκες του οποίου βρίσκονται πέρα από κάθε επιχειρηματική σχέση.

Από την πλευρά της, η κυβέρνηση μπορεί να δημιουργήσει ένα κατάλληλο περιβάλλον για την εγκαθίδρυση ενός βιώσιμου καπιταλισμού μέσα από τη νομοθεσία και την παροχή κινήτρων. Αυτό είναι εφικτό μέσα από:

Επανασύνδεση με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Οι **εταιρείες σε συνδυασμό με την κυβέρνηση μπορούν να δημιουργήσουν ικανές συνθήκες για διάλογο με τους επενδυτές για την προώθηση των μακροπρόθεσμων σκοπών και αξιών**, με τους εργαζομένους για τη συναίνεση όσον αφορά επιχειρησιακές και ατομικές προσδοκίες, με τους πελάτες για δέσμευση στις κοινές αξίες και με τους προμηθευτές και άλλους συνεργάτες για δέσμευση στη δημιουργία μακροπρόθεσμων αξιών.

Στοχοθεσία

Η **κυβέρνηση μπορεί να αλλάξει τους στόχους μιας επιχείρησης προς όφελος κοινωνικών σκοπών**. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από: την **ενσωμάτωση περιβαλλοντικών, κοινωνικών σκοπών και σκοπών διακυβέρνησης (ESG - Environmental Social Governance)** στην αποστολή και τη στρατηγική της εταιρείας, τη δημιουργία λογοδοσίας σε όλα τα επίπεδα του οργανισμού για την επίτευξη των ESG και των εμπορικών σκοπών και για την αποτελεσματική

επίτευξη της δέσμευσης της διοίκησης, την επένδυση σε πόρους προς επίτευξη των ESG σκοπών και, τέλος, από την ενσωμάτωση της ESG κουλτούρας στα χρηματοοικονομικά θέματα και την επικοινωνία.

Μακροπρόθεσμες βιέςψεις

Η **κυβέρνηση και οι εταιρείες μπορούν να ενσωματώσουν ένα μακροπρόθεσμο σκεπτικό στις λειτουργίες, επικοινωνώντας αυτό στους κοινωνικούς εταίρους (stakeholders)**, μέσα από: την έκδοση οδηγού για μακροπρόθεσμα κέρδη για στελέχη των επενδύσεων και των κεφαλαιαγορών, τη **θέσπιση μακροπρόθεσμων στόχων δημιουργίας αξίας για τους εργαζομένους και τον οργανισμό**, την ενσωμάτωση μακροπρόθεσμων στόχων δημιουργίας αξίας στις απολαβές των στελεχών και, τέλος, μέσα από την προσαρμογή του μερισμάτων, με σκοπό την παροχή κινήτρων σε μακροπρόθεσμους επενδυτές.

Ισορροπία δυνάμεων

Η **κυβέρνηση και οι εταιρείες μπορούν να αναδιανείμουν τη δύναμη στα ενδιαφερόμενα μέρη μέσα από: την αύξηση της δύναμης των εργαζομένων**, των μη εκτελεστικών διευθυντών, των μακροπρόθεσμων επενδυτών και την αναγνώριση και επιβράβευση των δημιουργών της μακροπρόθεσμης αξίας, ανεξαρτήτως θέσης στην εταιρική ιεραρχία.

Ακόμα και ο θεμελιωτής του οικονομικού φιλελευθερισμού, Άνταμ Σμιθ, ήθελε όχι μόνο ένα αόρατο χέρι, αλλά ένα ηθικό χέρι που μεριμνά για το συνολικό καλό. Η υπεύθυνη επιχείρηση όχι μόνο δεν λειτουργεί εις βάρος της αγοράς, αλλά εγγυάται την κοινωνική συνοχή για την αποδοχή και τον εναγκαλισμό της.

Προκειμένου ο **καπιταλισμός να αποκτήσει μεγαλύτερη νομιμότητα και κοινωνική αποδοχή**, οι καπιταλιστές **οφείλουν να εμπλακούν ενεργά στον μετασχηματισμό του**, με έμφαση στον άνθρωπο, στο περιβάλλον και **στην κοινωνική επένδυση**.

Από τον **Μιχάλη Σπανό**, Διευθύνοντα Εταίρο της Eurocharity.